

عربستان رکورد مقالات برگشتی را شکست

استعفای رئیس سازمان سنجش بحث روح و شکل قانون درباره تقلب در کنکور را دوباره مطرح کرد

کنکور در چالش عدالت

برنامه‌های آموزشی هوش مصنوعی دانشگاه آزاد در ۸ واحد دانشگاهی اجرایی شد

تغییر جهت آموزش به مقصد هوش مصنوعی

تجویر سه‌گانه برای تقویت علم داده در دانشگاه

دکتر طهرانچی در مراسم گرامی‌داشت روز وحدت حوزه و دانشگاه:

حکمت مایه حکمرانی علم است

باید رابطه فلسفه اسلامی، حکمت و علم را برقرار کرد

مراسم گرامی‌داشت روز وحدت حوزه و دانشگاه با محوریت «علم، حکمرانی و تمدن اسلامی» صبح دپروز با حضور محمد علی زلفی گل وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، آیت الله علی اکبر رشاد رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، دکتر محمد مهدی طهرانچی رئیس دانشگاه آزاد و محمد باقر سعیدی روشن رئیس پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و محمد جواد لاریجانی رئیس پژوهشگاه دانش‌های بنیادی در سالن همایش‌های پژوهشگاه حوزه و دانشگاه شهر مقدس قم برگزار شد.

دکتر طهرانچی در این مراسم، ضمن گرامی‌داشت ۲۷ آذر سالروز شهادت شهید مطهر و روز وحدت حوزه و دانشگاه، گفت: «علم دارای ابعاد چگونگی، چرایی و چیستی است. علم جدید مبتنی بر علوم پایه شکل گرفت و حتی علوم انسانی نیز متأثر از علوم پایه است. پس نمی‌شود با تغییرات اندک، علوم انسانی را در جای درست خود قرار داد.»

وی خاطرنشان کرد: «دو واژه «حکمرانی علم» و «حکمرانی علمی» در گذشته تاریخی ما وجود داشته است. به عنوان نمونه خواجه نظام الملک حکمرانی علمی داشت و تصمیم او مبنی بر خارج کردن فلسفه و طبیعیات از مدارس نظامیه، نوعی حکمرانی علم بود. در دوران صفویه دوباره اندیشمندان در حکومت جایگاه پیدا کردند و فلسفه به مدارس بازگشت، اما علوم طبیعیات شیخ بهایی به مدارس می‌آمد و این بود که فلسفه را خود را ادامه داد و نتوانست فلسفه‌ای باشد که بتواند مکتب علمی بیاورد و مکتب علم طبیعیات خلق کند. بنابراین صرف آوردن فیزیک و زیست‌شناسی به حوزه نمی‌تواند راهگشا باشد و مباحث عمیق تر است.»

رئیس دانشگاه آزاد با بیان اینکه جمع‌کردن science با مبانی دیگر، لزوماً تقویت‌کننده و جمع‌پذیر نیست، اظهار داشت: «در حوزه حکمرانی علم و حکمرانی علمی، آنچه غرب در مبحث مساحت‌ها به دست آورد، دو بازاری زیرساخت و سیاست داشت که غرب با پیشبرد این دو به همراه یکدیگر، توانست جبهه‌های علم و فناوری را فتح کند. غرب خلق دیگری به نام تکنولوژی با فن‌ساخت دارد که اگر شاید آن را به علم الحیل متصل می‌کردیم، فهم دقیق‌تری داشتیم.»

دکتر طهرانچی ادامه داد: «ما نسبت به تکنولوژی کاملاً بیگانه‌ایم؛ چراکه هنوز اختراع را که محصولی در تکنولوژی است، ثبت ایده می‌دانیم و روش مند نیست و در این حوزه همچنان آشنایی زیادی نداریم و آنچه از غرب آمده را با محصول پایه بودن و فن‌کسب می‌کنیم.» وی با بیان اینکه در کشور دو زیرساخت حوزه علمیه و دانشگاه را داریم که دارای تفکر و صاحب‌اندیشه هستند، گفت: «می‌خواهیم به عنوان یک سیاست، حوزه و دانشگاه را با یکدیگر در آمیزیم که در این صورت، به حکمرانی تبدیل می‌شود و در نهایت به تمدن نوین می‌انجامد.» وی با بیان اینکه غرب به حکمرانی علم در صحنه سیاسی بعد از جنگ جهانی دوم توجه ویژه‌ای پیدا کرد، تصریح کرد: «این مسیر، مسیری است که بین مطالبه جامعه و مطالبه حکمران و خواسته دانشمندان، سه مقوله متفاوت است که هماهنگ‌کننده و ریل‌گذار آن،

نخواهیم داشت.»

وی با اشاره به رابطه حکمرانی و علم در اسلام گفت: «رسالت پیامبران، تشکیل حاکمیت است و در کنار آن به شناخت پدیده‌های طبیعی مثل آهن که منجر به کشف نیروی مغناطیسی می‌شود، در جهت منافع للناس می‌پردازند. در حکمرانی علم و فناوری در اسلام، هدف منافع للناس و حفظ بشریت است و از طرف دیگر نگاه صرفاً علمی نمی‌تواند جهت حکمرانی علم را مشخص کند. آنچه جهت را مشخص می‌کند، حکمت است و خداوند هم در قرآن کریم زمانی که درباره مسائل اجتماعی سخن می‌گوید، از علم و حکمت استفاده می‌کند. حکمت مایه حکمرانی علم است.»

دکتر طهرانچی خاطرنشان کرد: «در حوزه فیزیک، ما مباحثی مانند فیزیک اجتماعی، فیزیک اقتصادی و... داریم و فیزیک به عنوان یک نظریه مطرح است. در مقابل بحث دیگری نیز وجود دارد که پدیده‌های طبیعی می‌تواند برای ما روشن‌کننده پدیده‌های اجتماعی و انسانی باشد یعنی شناخت پدیده‌ها می‌تواند امر ملکی و ملوکوتی را تبیین کند. در این زمینه آیات شریفه زیادی در قرآن کریم مطرح است که یکی از آنها در سوره عنکبوت آمده که خداوند در آیه ۴۱ عنکبوت «مَثَلُ الَّذِي يَتَّخِذُ مَوَاسِنَ دُونِ اللَّهِ أَلْبِنَاءَ كَفْتَلِ الْعَنْكَبُوتِ» و خانه او را مثال می‌زند که بافت تار عنکبوت چهار برابر محکم‌تر از فولاد است اما در کل بنایی سست است. یعنی جزء و کل و ساختار و تشکیل‌دهنده ساختار در اینجا وجود دارد.»

دکتر طهرانچی با بیان اینکه ما مفهومی تحت عنوان «شاکله» داریم که یک مفهوم کلی است و دارای اجزایی است، گفت: «عمل براساس شاکله است. رفتار تمامی پدیده‌های طبیعی تابع از ساختار آن است. به عنوان مثال تفاوت در پرتاووس سفید و رنگین و دوده و الماس در ساختار منظم و غیرمنظم آنهاست. ساختار منظم اجزای تشکیل‌دهنده پرتاووس باعث شده است که این پر در منظر شما بسیار زیبا دیده شود. این موضوع نشان می‌دهد در طبیعت، شاکله تعیین‌کننده رفتار است. این شاکله در علم نیز وجود دارد و ما ساختار و محتوای علمی از جمله اجتماع علمی، حکمرانی علم، مدرسه، دانشگاه، حوزه و... داریم.»

وی با اشاره به وحدت حوزه و دانشگاه گفت: «در این بحث قصد داریم دو ساختار را که دارای شاکله متفاوت هستند، با یکدیگر مقایسه کنیم. نهاد دانشگاه برآمده از مدرنیته با حوزه علمیه برآمده از سنت از نظر محتوا و ساختار متفاوت هستند و در رفتار تبعی دانشگاه، وحدت صورت نمی‌گیرد و اگر دانشگاه بخواهد به عنوان نهاد برآمده از مدرنیته بر اصول آن پایبند باشد، نمی‌تواند به وحدت برسد. بنابراین باید از رفتار تبعی خارج شود؛ همان‌طور که این اتفاق در تمدن علمی قرن دوم تا پنجم هجری اتفاق افتاد.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی افزود: «اگر حکمرانی مرسوم خروج دانشگاه از ذیل نظام سلطه را ایجاد کند، می‌توانیم به مسیر نوینی برسیم که به تمدن ختم می‌شود.» دکتر طهرانچی با طرح این سوال که آیا صرفاً حکمرانی علمی می‌تواند حکمرانی علم را رقم بزند، به سوره مبارکه الجاثیه اشاره کرد و گفت: «خداوند در این سوره مبارکه

می‌فرماید آیات الهی را برای اهل یعقون نازل کرده است. برخی نسبت به این احکام، قلب واقعیت می‌کنند و نسبت خلقت الهی را با خالقیت و ربوبیت الهی نفی می‌کنند. پس اگر علمی بیاید که نسبت به آیات الهی نگاه «آفاک آئیم» داشته باشد، نمی‌تواند باعث تجلی انسان شود. باور عقلی او می‌گوید آسمان‌ها و زمین و آنچه را بین آنهاست باطل آفریده شده و باور ایمان او می‌گوید حق است. نتیجه این می‌شود که در بحث علم و طبیعیات، نگاه کفر و دل‌نگاه ایمان است.»

وی ادامه داد: «نوعی کفر نظری است ولی از سویی دیگر قلبش مطمئن به ایمان است، به عبارتی دیگر یک استقلال بین عقل و دل آن وجود دارد. برای اصلاح این نگاه باید به سنت‌های الهی برگردیم و چیستی و چرایی علم را اصلاح کنیم. در این نگاه می‌توان فیزیکدان مسلمان داشت اما در مبانی فیزیک او، خالق رب‌العالمین وجود ندارد. آنچه در فیزیک می‌بینیم «يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ» است؛ یعنی از زندگی دنیا ظاهری را می‌شناسند و حال آنکه از آخرت غافلند.»

وی افزود: «نکته‌ای که در علم جدید وجود دارد این است که به عنوان مثال نور، بخشی از امواج الکترومغناطیس است و با نور می‌توان شما را دید، ولی اگر این امواج طول موجش فرق کند می‌توان درون بدن انسان را دید.» دکتر طهرانچی اظهار داشت: «مقام معظم رهبری در تفسیر آیه ۱۱ سوره تغابن می‌فرماید طبق این آیه اگر انسان خداوند را با صفات حقیقی خدا یعنی همان صفاتی که خود پروردگار و بندگان شایسته‌اش ما را به آن صفات هدایت کردند، بشناسد، دل انسان به حوادث عالم هدایت می‌شود. یعنی خود افراد با ایمان را هدایت می‌کند، دل‌های مومن را با زوایای پنهان و مخفی زندگی که انسان نمی‌تواند آن را با عقل و فهم معمولی خودش بفهمد، هدایت می‌کند. در واقع حکمت این است که انسان حقایق عالم و آن چیزهایی که در باطن این عالم در جریان است، درک کند.»

دکتر طهرانچی تأکید کرد: «باید بتوانیم در وحدت حوزه و دانشگاه به سه‌گانه برسیم؛ از استقلال به وحدت برویم و حکمت را در حکمرانی علم و حکمرانی علمی به مسأله اضافه کنیم. این مسیری است که حیات طبیعه را برای ما به دنبال خواهد داشت.» وی خاطرنشان کرد: «اکنون در مرحله رستاخیز علمی هستیم. باید از رستاخیز علمی به پیشرفت علمی، تولید نظریه و فکر، مرجعیت علمی، رهبری علم جهانی و در نهایت به تمدن نوین اسلامی برسیم.»

دکتر طهرانچی تصریح کرد: «ما فراتر از یک جلسه در سال، با یک کار روشمند باید به تبادل اندیشه و اندیشه‌ورزی بسپاریم و اینکه چگونه می‌خواهیم مسیر علم را تبیین کنیم، بپردازیم. نگاه و مسأله ما کنشگران، گزاره‌ها، قوانین و مدیریت در حوزه علم نیست، باید در قوانین و سنت‌ها، ساخت‌ها، سیاستگذاری و لایه‌های بعدی بتوانیم فضایی را ترسیم کنیم که رابطه بین فلسفه اسلامی و حکمت و علم برقرار باشد. ما پدیده‌شناسی تجربی را نفی نمی‌کنیم، بلکه سماع و ابصار و افنده را در کنار هم می‌بینیم و این هنر تمدن علمی اسلام در قرن دوم تا پنجم بود.»

یادداشت ادامه از صفحه ۱

تجربه تامین مالی ساخت مسکن در کره جنوبی

شهرداری‌ها

متأسفانه تاخیر در صدور پروانه‌های ساخت ساختمان توسط برخی از شهرداری‌ها علاوه بر تعویق زمان اتمام پروژه‌ها، ریسک افزایش قیمت مصالح و هزینه‌های ساخت ناشی از شوک‌های اقتصادی و تورمی را افزایش می‌دهد و در نتیجه ارزش زمانی منابع اعتباری این طرح کاهش می‌یابد. باتوجه به مطالب بیان شده اگر همین رویه تامین مالی دو سال اخیر ادامه پیدا کند، هیچ تضمینی برای موفقیت حداکثری این طرح وجود ندارد. چون علاوه بر رشد ناکافی پرداخت تسهیلات نهضت ملی مسکن توسط بانک‌ها بعد از تشدید نظارت و جریمه‌های دولت روی آنها، برای خود دولت هم به واسطه کسری بودجه و مشکلات مالی امکان ایجاد خط اعتباری ویژه هم موجود نمی‌باشد.

تجربه کره جنوبی

در این شرایط ناگزیر به متنوع‌کردن بسترهای تامین مالی این طرح هستیم. یکی از ابزارهای نوین تامین مالی که با استفاده از تجربه موفق کره جنوبی می‌توان از آن استفاده کرد، سیستم پیش‌فروش مسکن هست که حدود ۵۰ درصد از تامین مالی ساخت‌وسازهای مسکن در این کشور را انجام می‌دهد. در حال حاضر در ایران هم چیزی به اسم پروژه‌های پیش‌فروش مسکن داریم که متأسفانه مسائل و چالش‌هایی چون ورشکستگی سازنده و ایجاد مشکلات حقوقی را به دنبال دارد. علی‌الاحوال سیستم پیش‌فروش مسکن در کره جنوبی بر پایه سرمایه‌های بخش خصوصی فعالیت می‌کند و نیاز به منابع مالی بانک‌ها را کاهش داده است. در این سازوکار سازنده‌های خصوصی مسکن با تملک زمین می‌توانند اقدام به ساخت مسکن و پیش‌فروش واحدهای مسکونی خود کنند. دولتمردان کره جنوبی پس از تجربه تلخ بحران ۱۹۹۷ آسیا برای کاهش ریسک قرارداد‌های پیش‌فروش مسکن، شرکت ضمانت مسکن را تأسیس کردند. این نهاد در صورتی که سازنده در تکمیل و اتمام پروژه دچار مشکل شود، پرداخت‌های قسطی که به موازات پیشرفت پروژه توسط خریداران به سازندگان صورت گرفته است را به آنها مسترد می‌کند و متعهد به انجام قرارداد پیش‌فروش، در صورت ورشکستگی سازندگان است.